

Folkpartiet Liberalerna

Agenda för tillväxt

Folkpartiets partistyrelses förslag till allmänpolitisk inriktning till landsmötet
2009-11-04

A: Allmänpolitik

Partistyrelsens yttrande

Ja till framtiden

Framtiden behöver mer liberalism

Vi i Folkpartiet liberalerna är stolta över vår ideologi. Socialliberala lösningar har vunnit gehör under 1900-talet. Folkpartiet föddes ur kampen för allmän och lika rösträtt och vårt arbete för demokrati och marknadsekonomi segrade i Sverige. Vi har stått upp för individens frihet och varje människas rätt att själv välja vilken gud hon vill tro på samt rätten att inte tro alls. Vår övertygelse om att alla människor förtjänar nya livschanser medförde att Folkpartiet var en av arkitekterna bakom det svenska välfärdssystemet. På den internationella scenen har liberaler alltid stått upp för demokrati och mänskliga rättigheter och aldrig tjusats av förtyckarideologier. Och vår tro på individen har gjort att vi ständigt drivit på för reformer som ökat jämställdheten mellan kvinnor och män.

När andra partier byter ideologi eller tar avstånd från sin historia har vi all anledning att vara stolta över vad liberaler och frisinnade uträttat. Ibland sägs det att liberaler segrat och att liberala partier därför inte skulle behövas. Inget kunde vara mer fel. Liberala svar behövs även på dagens och morgondagens samhällsproblem. I den internationella lågkonjunktur som det senaste året drabbat Sverige har det varit uppenbart att det är klassisk socialliberal ekonomisk politik som är en del av lösningen. Staten och det offentliga behöver ta ett ansvar för att dämpa effekterna av konjunkturedgången. Samtidigt är en fri ekonomi grunden för långsiktigt välstånd.

Liberalismen har alltid haft en tro på framtiden. Om människor ges möjlighet att styra mer över sina liv så utvecklas samhället. Jobb skapas genom att enskilda människors idéer omvandlas till företag och i ett samhälle där ansträngning lönar sig. Klimathotet löses med internationellt samarbete, teknisk utveckling och en marknad som genom miljöavgifter verkar i miljöns tjänst. Välfärden behöver fortsätta utvecklas så att enskilda människor får mer makt över de viktiga besluten i sin vardag. I en allt mer globaliserad värld behöver det europeiska samarbetet fördjupas. Fattigdom och ofrihet bekämpas bäst med demokrati och marknadsekonomi. Kort sagt, framtiden behöver mer liberalism.

Folkpartiet tar ansvar i krisen

Den internationella krisen slår hårt mot Sverige. Uppskattningsvis tre hundra tusen jobb har eller kommer att försvinna som en konsekvens av den globala lågkonjunktur som inleddes med den amerikanska finans- och bolånekrisen. Den absoluta majoriteten av sysselsättningsminskningen äger rum i näringslivet – tre av fyra jobb som försvinner är privata. Aldrig någonsin har vår exportberoende industri drabbats av en lika brant nedgång.

Fallet i industriproduktion och sysselsättning leder till att skatteunderlaget sviktar. Kommunsektorn går miste om inkomstskatter, statens intäkter från framför allt bolags- och kapitalskatter sjunker kraftigt. Om alliansregeringen under de senaste åren inte hade fört en

ansvarsfull politik för de offentliga finanserna hade denna nedgång nu resulterat i nedskärningar i välfärden och höjda skatter.

Istället har Alliansen under finanskrisen haft kraft och resurser att agera så som förväntas av en regering i kristider. Regeringen har inte fallit för de enkla lösningarna. När tryckare och opposition ropat på ständigt nya löften om utgifter har regeringen säkrat att statens finanser trots krisen är starka. När lågkonjunkturen nu går in i en ny fas kan regeringen föra en expansiv politik i syfte att dämpa fallet i sysselsättning, underlätta återhämtningen och värna välfärdens kärna.

En kraftig satsning på välfärdssektorn görs genom extra statsbidrag till kommunerna. Tiotusentals nya utbildningsplatser i högskolan, komvux och yrkeshögskolan skapas. Studenter får höjda studiemedel och pensionärer sänkt skatt. Arbets- och utbildningslinjen drivs konsekvent, både genom skattesänkningar som gör det mer lönsamt att arbeta och skatte- och regellättnader för företag och företagare. Omfattande satsningar genomförs nu också på infrastruktur.

Med en ekonomisk politik som fokuserar på ansvar för de offentliga finanserna, en tydlig arbetslinje och ett värnande om välfärden står Sverige starkt inför världsekonomis återhämtning.

Fortsatt samarbete inom Allians för Sverige

När Folkpartiet möter väljarna nästa år gör vi det tillsammans med de andra partierna i Allians för Sverige. Vi fyra söker förtroende att bilda en majoritetsregering.

Folkpartiets mål är att alliansregeringen blir återvald, att det liberala inslaget i regeringen stärks och att vi även fortsättningsvis är med och tar ansvar i fler än hälften av Sveriges kommuner och landsting.

Liberala utmaningar inför framtiden

Om de tendenser till uppgång i världsekonomin som vi ser idag håller i sig blir nästa mandatperiod en tid för återhämtning. När aktiviteten i världsekonomin tar fart gynnar detta även svensk exportberoende industri. Men kraften i vår inhemska återhämtning beror inte bara av vår omvärld, utan också på vilken politik vi för på hemmaplan.

Som regeringens Globaliseringsråd påpekar kommer den globala konkurrensen inte att avta när världshandeln åter tar fart. Sverige har hittills kunnat dra nytta av globaliseringen. Nya marknader har öppnats och vår kunskapsintensiva industri har kunnat flytta tillverkning till länder med lägre kostnad. Samtidigt har vi i hög grad lyckats behålla ledning, forskning och utveckling, produktutveckling och andra kunskapsintensiva funktioner på hemmaplan.

Men den ordningen är inte för evigt given. I takt med att länder som tidigare saknade erfarenhet av forskning och företagsledning nu bygger upp den kompetensen skärps också konkurrensen. Trycket att flytta även mer kunskapsintensiv verksamhet till länder som Kina och Indien ökar. Sverige behöver en politik som kan möta de utmaningar globaliseringen långsiktigt ställer oss inför.

Den internationella krisens återverkningar på det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden har också blottlagt ett antal brister i välfärden. När ekonomin rasar drabbas människor med funktionshinder eller psykiska problem, de som är svagast på

arbetsmarknaden, hårdast. Deras möjligheter att delta i samhället minskar drastiskt. En annan grupp som också drabbas är de som står utanför arbetslöshetsförsäkringen.

För att skynda på återhämtningen, möta den globala konkurrensen och skapa sammanhållning i det svenska samhället krävs en aktiv politik. Detta ser partistyrelsen som liberala huvudutmaningar inför framtiden.

Alla kan bidra – det handlar om jobb och tillväxt

Avgörande för välståndet i vårt land är att fler kommer i arbete. Att ha ett arbete att gå till, en egen lön att betala sina räkningar med och att få vara behövd är centralt för vår självkänsla.

Stora krafter måste sättas in för att se till att fler kommer i arbete, men det räcker inte som ambition. Som Globaliseringsrådet påpekar har jobbskatteavdraget medfört att det är mer lönsamt att arbeta än att få bidrag, men det möter inte behovet av att stärka Sveriges möjligheter att konkurrera om den mest produktiva och välutbildade arbetskraften. Därför behövs ett skatte- och regelsystem som premierar arbete, kunskap, ansvarstagande och entreprenörskap. Det måste löna sig att gå från bidrag till jobb, men också att jobba några extra timmar. Det ska löna sig att skaffa en utbildning. Det måste löna sig att ta risken att starta eget företag. Det ska bli enklare att anställa.

Genom satsningar på infrastruktur skapas arbetstillfällen under lågkonjunkturen. Men satsningen handlar också om att skapa tillväxt på längre sikt. Forskning och infrastruktur är båda centrala delar i att trygga vårt framtida välstånd. Sverige bör fortsätta bygga ut och modernisera Sveriges järnvägsnät samt inleda arbetet med att bygga ut höghastighetståg mellan våra tre storstäder och till kontinenten. Det är också rimligt att vägarna mellan storstäderna får motorvägsstandard och att arbetet inleds för att bygga en fast tåg- och vägförbindelse mellan Helsingborg och Helsingör.

Låt oss inte heller glömma bort att vårt land är beroende av en energiintensiv industri. En politik som innebär att gamla kärnkraftverk kan ersättas av nya är därför angelägen för att se till att Sverige kan växa.

För att det ska löna sig att arbeta och utbilda sig samt ta ansvar och risker ska Sverige återgå till "hälften kvar" av en inkomstökning. Den så kallade värnskatten ska därför avskaffas och antalet personer som betalar statsskatt minska. Företagande ska löna sig bättre, bl.a. genom att de så kallade 3:12-reglerna avskaffas.

Trots att stora framsteg gjorts på jämställdhetsområdet i Sverige är vi fortfarande långt ifrån ett jämställt land. Bristande jämställdhet och fördomar begränsar kvinnors och mäns frihet. Det gör också att vi inte tar tillvara all den kompetens som finns i vårt samhälle. Vi måste fortsatt fokusera på ekonomisk självständighet för kvinnor. Ofrivilligt deltidsarbete ska motverkas och möjligheten till karriärutveckling i kvinnodominerade yrken öka.

Vi har en särskild utmaning i att Sverige har en internationellt sett hög ungdomsarbetslöshet. När arbetslösheten stiger finns det en risk att det leder till att en del unga aldrig får in en fot på arbetsmarknaden. En viktig förklaring till ungdomsarbetslösheten är att alltför många hoppar av gymnasiet. En annan den sammanpressade lönestrukturen i Sverige som gör det relativt dyrt att anställa oerfarna ungdomar. En tredje att de svenska arbetsmarknadsreglerna leder till att ungdomar, med kort anställningstid, är de som först får lämna sina arbeten vid personalneddragningar.

Det behövs en rad åtgärder för att komma åt arbetslösheten bland unga. Unga ska kunna erbjudas lärlingsanställningar med lägre lön och särskilda anställningsvillkor. Kompetens bör också väga tyngre vid personalneddragningar vilket både underlättar för små och medelstora företag samt för outsiders på arbetsmarknaden. Eftersom vi värnar den svenska modellen hoppas vi att parterna kan komma överrens om en mer modern arbetsrätt. Om så inte sker är vi öppna för att ändra lagstiftningen.

Likaså är situationen för invandrare problematisk på arbetsmarknaden. Det tar alldeles för lång tid för en människa som invandrat till Sverige att komma i sysselsättning. Den bristande integrationen är ett av våra största samhällsproblem, alldeles för många av dem som kommit till vårt land fastnar i passivitet och utanförskap. Nycklarna till en lyckad integration är jobb och kunskaper i svenska språket. På dem som vill bli medborgare i Sverige är det rimligt att ställa vissa krav på kunskaper i svenska språket.

Befolkningens åldersstruktur är en långsiktig utmaning. Vi lever allt längre och har färre år på arbetsmarknaden. För att klara välfärden behöver vi ta tillvara äldres kompetens bättre, motverka åldersdiskriminering och se till att människor stannar längre i arbetslivet.

För den som förlorar jobbet är det avgörande att det finns en fungerande arbetslöshetsförsäkring så att det är möjligt att ha en trygghet när ett nytt arbete ska sökas. De som i dag står utanför a-kassan drabbas om de förlorar arbetet. En allmän arbetslöshetsförsäkring ska därför införas.

En utbildning i världsklass

Skolan är vårt bästa verktyg för att ge alla människor samma chanser i livet. Kärnan i det liberala uppdraget är att varje individ ska få komma till sin rätt. All talang och hela potentialen ska tas tillvara. Med en riktig skolpolitik kan alla elever få chansen att lyckas.

Men skolan är också det fundament varpå vi bygger vår möjlighet att konkurrera i en global värld. Som Globaliseringsrådet konstaterar i sin slutrapport är vår förmåga att bygga upp och bevara kunskap avgörande för välstånd. Då duger det inte att en av tio går ut grundskolan med underkänt i svenska, engelska eller matematik eller att var tredje 20-åring inte klarar gymnasiet. Då duger det inte att de som i dag väljer att bli lärare har sämre kvalifikationer än de som förr sökte sig till yrket.

Den utbildningspolitiska agendan måste fullföljas och fortsätta att utvecklas. Betyg ska införas från årskurs sex och en ny lärarutbildning sätts. De nationella prov i årskurs tre som snart går av stapeln för första gången måste följas upp med insatser gentemot de elever som inte klarar målen. Gymnasiets reformering fortgår och från och med höstterminen 2011 är den nya gymnasieskolan på plats. Kommunaliseringen av skolan har skapat många av dagens problem och staten bör därför ta över huvudmannskapet för skolan. Ett sätt att möta globaliseringen är goda kunskaper i främmande språk – engelska bör därför bli ett obligatoriskt ämne från första klass.

Människorna i det glömda Sverige

Även i ett utbyggt välfärdssamhälle som Sveriges finns det människor som faller utanför. Det handlar om grupper som inte har någon röststark organisation bakom sig. Folkpartiet bär vidare vårt historiska arv. Vi för de människors talan vars röst annars inte hörs - de som ofta har allra minst frihet i samhället.

Utsatta barn som hamnar i samhällets vård får inte alltid det stöd och trygghet de behöver. De tusentals hemlösa som lever i Sverige har ofta svikits av psykiatrin. Äldre måste få chansen till en ålderdom där de själva kan påverka sin vardag. Här återstår det mycket att göra.

Vi vet att det finns tiotusentals barn som växer upp i trasiga familjer där samhället behöver gripa in. Problem hos barn måste upptäckas i tid, rätt stöd och hjälp sättas in direkt. Kontrollen och uppföljningen av de barn som hamnar i samhällets vård måste förbättras. Barnen själva ska alltid få komma till tals. Auktorisation för att driva hem för vård och boende (HVB) borde införas.

De senaste åren har Alliansregeringen gjort stora satsningar på för människor med psykisk ohälsa. Och det har varit nödvändigt. Men psykiatris brister har varit så pass stora att mycket återstår att göra. Fortsatta satsningar ska ske på psykiatrin – kunskapen om psykiska sjukdomar måste öka i den allmänna vården. Och den som söker psykiatrisk hjälp akut måste få det – direkt.

Fortsatt fokus på en fungerande rättsstat handlar också om att hålla ihop Sverige. Fler närvarande poliser förebygger brott och snabba reaktioner från samhället när en ung människa hamnar i kriminalitet är nödvändiga för att se till att bryta ett destruktivt beteende.

De kvinnor som drabbas av våld i nära relationer eller av hederskulturer lever i en oacceptabel ofrihet. Kunskapen om våld mot kvinnor måste öka, stödet till dem som drabbas förbättras och samhället måste vara tydligt med att hedersvåld aldrig kan accepteras.

Många äldre lever sin sista tid i ensamhet och utan att kunna påverka sin vardag. De moderna ålderdomshem – trygghetsboenden – som nu börjar byggas är en väg att se till att äldre själva kan bestämma hur de ska bo. För äldre med vårdbehov handlar det också om att hitta vägar för att se till att de själva ska kunna fatta besluten om vilken hjälp de ska få. Satsningen på trygghetsboenden ska fortsätta.

Personer med funktionshinder drabbas fortfarande av att handikappas därför att samhället inte är tillgängligt. Bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder ska därför ses som diskriminering.

I socialdemokratis Sverige har det funnits en tendens att ge upp om människors förmåga. Arbetslösheten bekämpades genom att människor sjukskrivs. Höga sjukskrivningstal drevs ned genom att fler förtidspensionerades. Vi vägrar acceptera en syn där människor på det sättet får beskedet att de inte behövs. Visst finns det grupper som har extremt svårt att komma in på den ordinarie arbetsmarknaden, exempelvis personer med psykiska eller fysiska funktionshinder och människor som hamnat i missbruk. Men ska samhället hålla ihop måste även de kunna få bidra.

Samarbete i globaliseringens tid

Globaliseringen i form av ökad handel och kunskapsutbyte ställer nya krav på hur länder gemensamt hanterar gränsöverskridande problem. Inte minst har detta blivit tydligt på miljöområdet. Men den internationella finanskrisen visar också på behovet av gemensamma regelverk. Sverige ska medverka till globala spelregler för den internationella finansmarknaden. Samtidigt är det avgörande att Sverige står upp för frihandel och motverkar den vilja till protektionism som följer i kölvattnet av den internationella krisen.

Framtiden har fler globala kriser i sitt sköte. Det finns ett antal oroshärdar som riskerar att äventyra den globala tillväxten av välbefinnande och frihet. Nordkoreas planer på kärnvapen måste stoppas. Irans likaså. Situationen i mellanöstern är allt annat än tillfredställande. Och utvecklingen i Ryssland oroar – landet har de senaste åren utvecklats i en allt mer auktoritär riktning. Utvecklingen i vår omvärld gör att vi måste vara tydliga med att nedrustningen av försvaret inte kan fortsätta.

Genom framför allt EU har Sverige möjlighet att vara med och påverka utvecklingen i världen. Vi vill fördjupa Europasamarbetet och euron ska införas som valuta i Sverige – en ny folkomröstning bör hållas under nästa mandatperiod.

Tillsammans med andra demokratier ska vi vara ett land som arbetar för fred, mänskliga rättigheter och frihet över hela vår jord. Vi bör påminna om att det viktigaste för en fredligare värld är att fler länder demokratiseras. Den rika världen har också ett moraliskt ansvar att stödja fattigdomsbekämpning och demokrati. En procentmålet i biståndet ska upprätthållas. Sverige ska fortsätta att delta i internationella militära och civila operationer som världssamfundet står bakom. Det är viktigt att understryka att vårt engagemang i Afghanistan är långsiktigt.

Klimatet vår tids ödesfråga

Klimatfrågan är den enskilt största globala utmaning vi står inför i dagsläget. Om vi inte begränsar jordens temperaturökning kommer det få katastrofala konsekvenser för många av jordens invånare. Detta är främst en internationell utmaning som kräver internationella lösningar. Genom EU arbetar Sverige för att få till stånd ett nytt globalt klimatavtal i Köpenhamn i december 2009. Både Sverige och EU har genom seriösa åtaganden visat ledarskap.

Ny kärnkraft ska byggas så att de kan ersätta dagens reaktorer när de tjänat ut. Sveriges produktion av elektricitet ska vara koldioxidfri – det uppnås genom en kombination av ny kärnkraft och satsningar på förnybar energi. Vi behöver investera i energieffektivitet och energiforskning. I klimatarbetet är det också centralt att värna den biologiska mångfalden – det är ett viktigt sätt att motarbeta klimatförändringar.

Genom flexibla mekanismer kan Sverige satsa resurser utomlands som kostnadseffektivt minskar de globala utsläppen av koldioxid. Här i Sverige finns också ett antal åtgärder som kan vidtas för att minska vår inverkan på klimatet. Som nämnts är en koldioxidfri produktion av elektricitet centralt.

Vår transportsektor står idag för ca en tredjedel av våra utsläpp av koldioxid. Här och inom bostads- och uppvärmningssektorn kan ytterligare åtgärder vidtas för att minimera utsläppen. De energieffektiviseringsprogram som regeringen påbörjat ska fullföljas. En utveckling av elbilen skulle kraftigt kunna minska transportsektorns utsläpp. Lägre skatt för elbilar ska införas och mark reserveras för laddningsstolpar för elbilar i gatumiljö. Tåget är en del i en omvandling av transportsektorn. Projektering av höghastighetståg Stockholm–Göteborg och Stockholm–Malmö bör påbörjas.

Samtidigt som klimatfrågan är huvudutmaningen de närmsta åren får inte andra angelägna miljömål nedprioriteras. Särskilt angeläget är fortsatt fokus på havsmiljöarbete.